MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

---

BIERNACZKY, Szilárd

Afrika hagyományvilága újra a hazai néprajzi kutatások fénykörében / The World of African traditions again in the light of the ethnographic research in Hungary

***Eredeti közlés/Original publication*:**
*Néprajzi Hírek*, 2016, 43. évf., 2. szám, 35–40. old.
***Elektronikus közlés/Electronic publication*:**
AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.002.458
Dátum/Date: 2017. október / October 30.
***filename***: bsz_2016_MegujultAfrikaKut
***Az elektronikus közlést előkészítette***
***/The electronic publication prepared by:***
B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd
***Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document***
BIERNACZKY, Szilárd: Folklór a mai Afrikában (1984) / Folklore in Africa Today (1984), **pp 1–11. old.,** No. 000.002.458, http://afrikatudastar.hu
***Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:***
Közkönyvtárakban / In public libraries
***Kulcsszavak/Key words***
magyar Afrika-kutatás, az újabb hazai afrikai néprajzi kutatások rövid áttekintése tudománytörténeti vetületben
African studies in Hungary, a brief overview of recent African ethnographic research in Hungary in the mirror of the science history

---

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-

TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/ writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages
* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration
* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

MEGJELENT! AFRIKAKUTATÁS MAGYARSZÁGON – első kötet
c. tanulmánygyűjtemény (évkönyv), 2017, 640 old. (*AHU MATT Könyvek / Hagyományos Kultúrák a Mai Afrikában* sorozat, No. 4), kiadta: Afrikai Kutatási és Kiadási Program (AKKP), – Magyar Afrika Társaság, – ELTE BTK Történeti Intézet (Új és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék), – Mundus Novus Könyvek, Érd
A kötet nyomtatott megjelentetését a Szerencsejáték Zrt. támogatása tette lehetővé.

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

Október másodikán koraeste bemutatásra került a Makadám Mérnöki Klubban a Magyar Afrika Társaság által működtetett Magyar Afrika Tudástár könyvsorozatának (a Mundus Novus Könyvek Kft. gondozásában megjelenő AHU MATT Könyvek – *Hagyományos Kultúrák a Modern Afrikában*) nyolc új kötete. Így a néhány napja a nyomdából megérkezett *Afrikakutatás Magyarországon – első kötet (A 70 éves Biernaczky Szilárd Afrika Barátság-Kötete)*, amelyben 50 dolgozat kapott helyet, zömmel magyar, néhány esetben külföldi szerzők tollából. A tanulmánygyűjtemény méltán képviseli a tegnapi és mai hazai afrikanisztikát, de folyosókat nyit a nemzetközi tudományosság irányában is. Így például dolgozatot küldött az ünnepi kötetbe többek között a februárban 88 évesen elhunyt világhírű történész antropológus, Jan Vansina professzor, a „szóbeli történelemkutatás megteremtője" is. Tájékoztatás hangzott el továbbá a Magyar Afrika Tudás elektronikus könyvtár eddigi anyagát (október 29-i állapot: 2065 tétel, kb. 300 könyv, továbbá 1700-nál több tanulmány és dokumentum) bemutató kötetről (24 méltató írással és teljes bibliográfiával), amely ugyancsak nyomtatásban is kiadásra került az AHU elnöke, Balogh Sándor úr jóvoltából. A további hat kötet esetében, mivel azok csak elektronikusan jelentek meg eddig, a tájékoztatás képernyő segítségével történt. A bemutató résztvevői utóbb elismeréssel szóltak a sorozatot működtető társszerkesztők, B. Wallner Erika és Biernaczky Szilárd nagy szorgalommal és lelkesedéssel végzett, igen színvonalas és úttörőnek számító szakmai kiadói tevékenységéről. (További megjelent művek: az idejekorán elhunyt Füssi Nagy Géza, az AHU alapító tagja kötete: *Etnokulturális folyamatok Kelet-Afrikában*. Összegyűjtött tanulmányok (opus posztumusz) --- Ferwagner Péter Ákos: *Történelem a Magreb országaiban*. Összegyűjtött tanulmányok --- Pénzes Tímea *Ghána ölelésében* (több mint utazási könyv) --- végül Biernaczky Szilárd: *Afrika Magyarországon – Magyarok Afrikáról*. Tudománytörténeti vázlatok – 1. kötet). (*Globoport*)

# AFRIKA HAGYOMÁNYVILÁGA ÚJRA A HAZAI NÉPRAJZI KUTATÁSOK FÉNYKÖRÉBEN

Biernaczky Szilárd

*Néprajzi Hírek*, 2016, 43. évf., 2. szám, 35-40. old.

A magyar afrikanisztikai néprajz (illetve a kapcsolódó tudományok, mint az etnolingvisztika, a történelemtudomány vagy a művelődéstörténet) az elmúlt két-három évtizedben több jelentős személyiségét veszítette el. Bodrogi Tibor (1924–1986), Ecsedy Csaba (1942-1997), Listowel Judit (1903–2003, Anglia), Krizsán László (1929–2006), Vadasi Tibor (1927–2006), Füssi Nagy Géza (1946–2008), Tóth Margit (1920–2009), Vajda László (1923–2010), Fodor István (1920–2012), Borsányi László (1944–2014) és még mások távozása szinte betölthetetlen űrt hagyott maga után.

Ugyanakkor – majd 150 évnyi próbálkozás után – megvalósult a talán már a Hunfalvi János, Jankó János vagy Sámi Lajos idejében élő érdeklődők, de a második világháború után jelentkező Vajda-Bodrogi vagy a náluk későbbi Ecsedy–Füssi–Sárkány nemzedék körében egyértelműen megfogalmazódó „álom”: ha szerény méretekben is, de a magas Akadémia végre befogadta az afrikanisztikát mint létező hazai diszciplínát. A múlt év végén ugyanis – nem kis részben e sorok írójának éveken át végzett szervező munkája és az őt támogató Szentes Tamás akadémikus bölcs háttérmunkája alapján – az MTA 9. Osztályán, a Nemzetközi és Fejlődéstanulmányok Tudományos Bizottság keretében létrejött egy *afrikai albizottság* (elnöke az első plenáris ülésig: Bayer József akadémikus, titkára: Tarrósy István hab. egy. docens, a pécsi Afrika Központ igazgatója), amelynek végleges formális megalakulása (a szükséges jóváhagyásokat követően) a következő hónapokban várható. És amely az afrikai kutatási terület diszciplináris sokrétűsége folytán várhatóan idővel interdiszciplináris, illetve osztályközi bizottsággá fejlődik majd.

E kedvező előjelek közepette (amelynek megteremtéséhez vélhetően bizonyos mértékig a kormányzati Déli Nyitás programja is hozzájárult), úgy tűnik, célszerű volna számba venni, mit végeztünk az elmúlt időszakban, és mire számíthatunk a közeljövőben a saját tudományterületünkön.

Az 1946 és az 1990 közötti időszakot két részre, illetve két nemzedékre lehet bontani. Az elsőt Vajda László és Bodrogi Tibor neve fémjelzi. Bár egyikük sem csak Afrikával foglalkozott, sőt Bodrogi inkább Dél-Ázsia és Óceánia kutatójának számított, de mindkettőjük afrikai vonatkozású tevékenysége igen jelentős. A második korszakot (kb. 1969-től) viszont az Ecsedy–Sárkány–Füssi Nagy nemzedék jellemzi, akik már kifejezetten és kizárólag afrikanistának tekinthetők (hozzájuk kapcsolódott néhány évvel később jelen sorok írója). Az ő munkásságuk mindmáig meghatározó. Ecsedy Csaba nagy értékű munkássága korai halála miatt csonkán maradt (összegyűjtött írásainak kiadása egyelőre várat magára). Füssi Nagy Géza ugyancsak idő előtti távozása ellenére jelentős tudományos hagyatékot hagyott hátra maga után (többek között az első szuahéli nyelvtan és szótárak, összegyűjtött, nyomdakész írásai kiadásra várnak!) Sárkány Mihály (1944) viszont napjainkban is dolgozik, publikál.

Ide kell sorolnunk a területre csak időnként kiránduló Voigt Vilmost (1940) is, akinek kötetre való fontos afrikai tanulmánya és kisebb írása összegyűjtve kiadásra készen áll. S itt említjük e sorok írójának (1944) munkásságát is, akinek művei ugyancsak kötetekben való kiadásra várnak.

Külön kell említést tennünk azokra a külföldre szakadt kollégáinkról, akik részben teljesen hazatértek, részben csak időnként látogatnak haza, de a rendszerváltástól kezdve folyamatosan kapcsolatban állnak a hazai tudományossággal, és egyképpen igen jelentős életművet alkottak. A néhány éve elhunyt Fodor Istvánnal kell kezdenünk, aki utolsó éveiben ajándékozta meg a hazai kulturális–tudomány életet a *Világ nyelvei* monumentális lexikon megteremtésével (benne számos afrikai adattal), illetve írta meg külön a *Bantu nyelvek* c. monográfiáját, megkoronázva ezzel a Magyar László nyelvészeti anyagát összegező korábbi kutatásait (1983).

Ugyancsak toronymagasra kell emelnünk az immár többnyire Budapesten tartózkodó Görög-Karády Veronika (1937) életművét, aki hazatérése után nagy jelentőségű és nemzetközi elismertséggel bíró afrikanisztikai munkássága mellett cigányfolklórral is foglalkozni

kezdett. Nagyszámú francia és angol nyelvű könyve, tanulmánya után közreadott magyar nyelvű tanulmánykötete (2006) a hazai tudomány nagy nyeresége. Ugyan az előzőeknél elbújtabban, de ugyancsak igen magas nemzetközi reputációval rendelkezik Zempléni András (1940) munkássága, amely a korszerű etnológia számos mai területére (a gyűjtéstechnikától az etnopszichológiáig) kiterjed. Érdemes volna egy gyűjteményes kötetet műveiből megjelentetni.

Szalay Miklós (1940) mint a zürichi etnológiai múzeum munkatársa elsősorban művészetetnológiai könyveket és tanulmányokat publikált. Tőle sokkal szórtabban jelentek meg magyarul írások. Érdemes volna az ő munkásságát is jobban felderíteni és hasznosítani az itthoni tudományosság dicsőségére. Kecskési Mária (1935), Vajda László müncheni tanítványa, majd munkatársa művei csak idegen nyelveken érhetők el, több monográfia és monográfia méretű kiállítási album szerzője, cikkei zömmel az *African Arts* c. rangos amerikai folyóiratban jelentek meg. Munkásságának hazai hasznosítása ugyancsak a jövő zenéje.

A mai középnemzedék körébe sorolhatjuk Vidács Beát (1958), aki még részt vett egykor a nyolcvanas évek afrikai szerveződéseiben, majd Amerikába ment férjhez. Utóbb hazatért, jelenleg, ha igaz, Berlinben a Humboldt Egyetem tudományos kutatója. Az afrikai futball társadalmi összefüggéseivel kapcsolatos kulturális antropológiai kutatásai nemzetközi figyelmet keltettek. Lugosi Győző (1952) történészt sajnos mint pályaelhagyót kell számba vennünk, jóllehet Benyovszky Móricra vonatkozó alapkutatásai, másrészt a prekoloniális Madagaszkár hagyományos társadalmaira irányuló kutatásai, könyve és tanulmányai kétségkívül a hazai afrikanisztikai etnológia értékes részét képezik. A középnemzedék körébe soroljuk A. Gergely András (1952) kulturális antropológust, aki immár évtizedes nagyságrendben vált Afrika szerelmesévé, és számos értékes, főleg Észak-Afrikára irányuló tanulmánnyal, másrészt tanulmány értékű könyvismertetésekkel gazdagította szakterületünket.

Különleges jelenséget képez, és kétségtelenül, mondhatni, harmatos értékekkel gazdagította a hazai etnológiát, az autodidactának számító doktor, Turóczi Ildikó (1960), aki a legutóbbi időkben egy kis észak-kameruni fulbe királyságban háziorvosként működött. Majd néprajzi élményeiből két ígéretesen szép könyvet, valamint számos tanulmányt publikált. Különösen nagy értékűnek számít gazdag fotóanyaga, valamint filmjei, amelyek ma az etnológiai érdekű vizuális

anyagok felértékelődése idején még nagyobb figyelmet kell, hogy kapjanak.

A fiatal vagy fiatalabb nemzedék sorát az igen tehetséges és máris jelentős eredményeket felmutató Régi Tamással (1975) kell kezdenünk. Tanulmányai és könyvei (különösen kelet-afrikai terepmunkáját bemutató műve fontos) a korszerű etnológia mintapéldái. Sorsa ugyanakkor példázza: akik tudományszakunk iránt éreznek vonzalmat, szegénységi fogadalmat kell, hogy tegyenek. Régi Tamás angol egyetemen megszerezve a PhD fokozatot, tért haza, azonban természetesen sem egyébként szerény igényeihez, sem tehetségéhez mérten nem talált megfelelő munkát. Így Dél-Koreába ment tanítani, és várható, hogy elhagyni kényszerül az országot. De úgy tűnik, egy másik nagy tehetségünk is elvész a számunkra. T. Horváth Attilát (1968), Füssi Nagy Géza legtehetségesebb tanítványát, napjaink egyetlen magyar szuahélistáját, aki kitűnő PhD dolgozatot védett meg, és számos értékes tanulmányt publikált korábban, az ELTE Bölcsészkara évek óta képtelen befogadni. Mostanában a BME könyvtárában olyan feladatokkal bízták meg, amelyek (sajnos) őt is pályaelhagyásra késztethetik.

Mint szuahélista, ugyancsak Füssi Nagy köréből érkezett Szombathy Zoltán (1972), aki viszont mint arabista, igen magasra vitte, nemrégiben az ELTE BTK Sémi Filológiai és Arab tanszék vezetője, majd az Orientalisztikai Intézet igazgatója lett. Csak reménykedhetünk, hogy temérdek feladata mellett marad ideje afrikai témájú kutatásokat is folytatnia. Könyvei és dolgozatai (pl. a nyugat-afrikai hőseposzok vizsgálatához is hasznosítható arab kéziratok közreadása), amelyek közül számos idegen nyelven jelent meg, napjaink legértékesebb magyar afrikanisztikai eredményei közé tartoznak.

Négy olyan doktoranduszról vannak ezenkívül ismereteink, akik a hazai etnológiai / néprajzi afrikanisztika továbbéltetésének a letéteményesei lehetnek. Szilasi Ildikó (1983) (PhD disszertációja beadása már régóta esedékes) kötetnyi értékes dolgozatot publikált (legutóbb az Ethnographia is közölte egy a régi, Torday Emil korabeli és a mai kuba művészet összevetését célzó figyelemreméltó tanulmányát). Munkásságának külön értéke, hogy jelentős afrikai terepmunkák állnak mögötte. Többet várnánk el ugyanakkor az ugyancsak igen tehetséges és tájékozott Tesfay Sábától (1978), aki Sárkány Mihály nyugdíjba menetelét követően ellátja az ELTE Kulturális Antropológiai tanszéken mestere óráit, és akinek hasonlóképpen régóta esedékes

volna a disszertáció beadása. Bár nem ismerjük pontosan a helyzetét, feltételezzük, hogy édesapja útján, aki hazánkban az eritrei tb. konzul tisztét tölti be, módjában állt és áll másik hazájában kiterjedt terepmunkákat végeznie. Brauer-Benke József (1970), Füssi Nagy egykori „demonstrátora" az afrikai hangszerek tudora lett. Több tanulmányt és egy könyvet is publikált e témakörből. Mint a Zeneakadémia ~~ifjú~~ tanárának a figyelmét – tájékozódásunk szerint – ma egyrészt a magyar, másrészt az afrikai népi hangszerek kutatása között kell megosztania. Világi Dávid (?), e sorok írójának volt tanítványa jelenleg az ELTE Történeti Intézet doktorandusza. Jóllehet PhD nagyságrendű és értékű szakdolgozattal lepett meg bennünket, amely a zulu királyság gyarmatosítás előtti történetét dolgozza fel, többek között történelmi szájhagyományok alapján, ugyancsak szakmánk szempontjából veszélyben forog. Disszertációjának a beadása ugyancsak régóta késik, azonban mint a győri evangélikus könyvtár munkatársának afrikai aktivitása az utóbbi időben jelentősen lecsökkent. A fiatalok táborában szétnézve mostanában az angol szakos irodalmár Gyuris Kata (?) doktorandusz törekvése tűnik ígéretesnek. Bár témaválasztása alapján elsősorban a Nobel-díjas Maxwell Coetzee és a dél-afrikai írott irodalom kiemelkedő alakjainak tevékenységéhez gyűjt anyagot, jelenleg Dél-Afrikában töltve egyéves ösztöndíjas időszakát mind jobban fordul a hagyományos világ, az irodalmi folklorizmus, sőt, bizonyos kulturális antropológiai szempontból is értékelhető afrikai jelenségek irányába. Folyamatos e-mail kapcsolatunk és közös anyaggyűjtésünk alapján erről eléggé világos képet állt és áll módomban szerezni.

Számbavételünk sorából nem hagyhatjuk el azoknak a kapcsolódó szakmáknak a képviselőit, akik a néprajz szempontjából is értékesíthető munkálatokat végeznek. Gábris Gyula (1942) elsősorban a természeti földrajz tudós képviselője, azonban dolgozataiban még az Almásy László felfedezte uweinati és gilf kebiri sziklarajzok kérdéskörére is kitér. L. Rédei Mária (1948), aki geográfusként és demográfusként a hazai migrációelmélet legkiemelkedőbb képviselője, könyvében és dolgozataiban egyaránt ad olyan afrikai vonatkozású muníciót, amelyre az etnológusnak szüksége lehet. Búr Gábor (1956), az Új és Jelenkori Egyetemes Történeti Tanszék vezetője ma hazánkban kétségkívül az afrikai történelmi kutatások legjelentősebb képviselője. Dolgozatai, könyvei gazdagon dolgoznak fel művelődéstörténeti, vallástörténeti, etnikai vonatkozású témákat is. A régi afrikai történelem feldolgozása során pedig olyan tényeket, kérdéseket is érint, amelyek

egyszerre szolgálnak történeti és néprajzi jellegű tanulságokkal. Aki Afrika kultúrájával foglalkozik, annak bizonyos szinten minden diszciplínában jártasságot kell szereznie. Jól érezhető ez a politológus Tarrósy István munkásságában, aki például kelet-afrikai témájú dolgozataiban folyamatosan kitér etnikai jellegű nyelvi-kulturális vonatkozásokra.

Amikor számba kívánjuk venni a közelmúltat, nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy 1980 és 1992 között az ELTE-n működött egy Afrikai Kutatási Program Sárfalvi Béla, a TTK Földrajzi Intézete főnöke áldásos irányításával (a napi szervezés e sorok írójának a feladata volt), amely három sikeres nemzetközi konferenciát készített elő és valósított meg (Folklore in Africa Today címmel, 1982, 1984, 1989) Az első konferencia előadásszövegei két kötetben megjelentek. A második konferencia mintegy 80, és a harmadik konferencia mintegy 400 dolgozata azonban a rendszerváltás árnyékában, majd az utána következő bezárkózás következtében támogatás híján kiadatlan maradt.

A konferenciák sorát újabban a pécsi Afrika Központ gazdagítja. Kár, hogy a témák és az elhangzó előadások nem igen érintenek néprajzi témákat. Tudomásul kell vennünk, hogy az Európán kívüli világ iránti érdeklődés irányát ma már hazánkban sem a néprajz, hanem a politológia (némi történelemmel vegyítve), illetve a gazdaság és a diplomácia, valamint kapcsolódó praktikus területek, mint a geológia, az agrártevékenység, esetleg a környezetvédelem szabja meg. A kutatások szervező központjai pedig gyakran külföldre tevődnek át. Amint Régi Tamás Angliában szerezte meg a PhD-fokozatot, legutóbb e sorok írója (Pók Attila közvetítése útján) egy másik tanítványa, Kocsev Bence számára szerezhetett Lipcsében doktoranduszi helyet. A német kutatási program egyébként nem néprajzi jellegű, hanem az 1960-1990 közötti magyar harmadik világ kutatás (lásd MTA Afro–Ázsiai Kutatóintézet, majd Világgazdasági Intézet) feltárását vette célba.

Áttekintésünk végén igyekszünk bizonyos fényt vetni a tegnapi és mai publikációs tevékenységre. A terület legfontosabb pillére e tekintetben a Pécsett előállított, évente négy számban napvilágot látó *Afrika Tanulmányok*, amely igen sok olyan cikket, tanulmányt, kisebb írást, ismertetést közöl, amelyek néprajzi érdekűek. A folyóirat kiadója, a Publikon, amint a L'Harmattan, illetve e sorok írója szakmai irányítása alatt álló Mundus Novus törekszik leginkább itthon az afrikai hagyományos világ bemutatását célzó műveket letenni a hazai olvasók asztalára.

Legutoljára hagytuk, bár mind növekvő szerepet játszik (játszhat) a hazai „afrikai kulturális közismeretek” kialakításában az ugyancsak e sorok írója által alapított (2013. május) Magyar Afrika Tudástár elektronikus könyvtár, amely a Magyar Afrika Társaság (elnöke Balogh Sándor) hathatós segítségével jöhetett létre és üzemel. Jelenlegi állománya: kb. 200 könyv, 30 folyóiratszám és közel 1000 tanulmány, illetve egyéb dokumentum. Látogatóinak száma két hónapon belül elérheti a 2 milliót. Egyes műveket több mint 2000-en töltöttek le. Az AHU MATT elektronikus könyvtár szabad hozzáférésű, és természetesen mindenki számára nyitva áll. Mivel az anyagban mind gazdagabban szerepelnek idegen nyelvű publikációk, így a külföldi érdeklődés is növekvőben van. A hazai (múltbéli és újabb) afrikanisztika nagyságrendjére vet fényt, hogy mintegy 1500 könyv és több tíz ezer dolgozat, dokumentum vár feldolgozásra.

Tegyük hozzá, mind a már feldolgozott és felkerült 1175 tétel, mind a még feldolgozatlan anyagtömeg nem csekély része (megítélésünk szerint közel egyharmada) néprajzi érdekű vagy kifejezetten etnológiai tematikájú.

Vagyis reménykedhetünk abban, hogy az immár egy helyre összegyűjtött anyag egyfajta sugalmazó erővel bír, és mind többen lesznek olyan hallgatók, akik a hihetetlenül gazdag afrikai kultúra valamely szegmensét választják évfolyam-, B.A.- vagy M.A.-dolgozatuk, sőt, PhD. disszertációjuk témájául.

## *Bibliográfia*

A szemlénkben megemlített művek, írások pontos adatai, továbbá egyéb hasznos információk az alábbi forrásokban találhatók meg:

BIERNACZKY Szilárd

2013 A magyar afrikanisztikai tudománytörténet kronológiája, *AHU MATT*, pp 1–24. old., No. 000.000.660, http://afrikatudastar.hu (korrekciók, kiegészítések: 2014. március/2014 March)

2014 Afrikai–Magyar Egyesület – Magyar Afrika-Tudás Tár (AHU MATT) elektronikus könyvtár (szakmai bemutatkozás, célok, feladatok és első eredmények), *Kultúra és Közösség*, IV. folyam, V. évf.,

1. szám, pp 37–49. old. (lásd még: No. 000.000.963, http://afrikatudastar.hu)

2014 Afrikai tanulmányok Magyarföldön?! 150 éve vajúdik országunk egy tudományterület létrehozásával, *Magyar Tudomány*, 175. évf., 12. szám, december, 1410–1423. old. (lásd a húzatlan teljes szöveget: No. 000.001.051, http://afrikatudastar.hu)

2014 Magyar afrikanisztikai bibliográfia (új, bővített kiadás), *AHU MATT*, 2014, pp. 1–264. old., No. 000.000.788, http://afrikatudastar.hu

2016 Távol Afrikától? Avagy 54 ország kultúrája mégis csak behatol Magyarföldre?! (A magyar Afrika-könyvkiadásról 1945-től napjainkig), 1–30. old., *Valóság*, megjelenik májusban.